

Hana Jandová se narodila ve Frýdlantu v Čechách v roce 1953. Její rodiče - Volyňští Češi - přicestovali i se svými příbuznými a dalšími sousedy do Československa krátce po druhé světové válce. Cesta vlakem ve vagonech pro dobytek jim trvala 14 dní. Na Ukrajině byla bída a báli se o život. Vraceli se i kvůli řádění tlup nacionalistů.

„Ty Banderovci, a to byli třeba sousedi jejich, přes den se chovali úplně normálně, ale když jako byla tma, byla noc, tak oni chodili vykrádat ty vesnice. A všechno jim vzali, toho pána oběsili. Ráno visel na stromě před barákem a ty ženský znásilnili. Naši kolikrát neměli vůbec co k jídlu, tak si museli z kořínků dělat čaj.“

Rodina si vybrala velký dům se zahradou a stodolou na Frýdlantsku. Byl to dům po odsunutých Němcích.

„Oni utíkali, jako my sme utíkali z Ukrajiny, museli si zase vzít to nejnnutnější, tak to tady po nich zůstalo.“

Hospodářství bylo veliké, rodiče měli 6 dětí, starší se staraly o mladší a všichni museli pomáhat s péčí o zvířata...

„Kdo utek do půl třetí, vyhrál, protože pak když si zůstala doma, tak už ses musela starat o zvířata, když přišli naši ... My sme měli to každej podle věku určený, co kdo bude dělat. Brácha měl ty větší zvířata na starosti a já s Růžou sme měly králíky, slepice a kachny a holky, ty byly nejmladší, ty dvojčata, takže ty měly jenom kočku a psa na starosti.“

Jenže Komunistická strana Československa označila sedláky za vesnické boháče a nutila je vstupovat do JZD. Ze všeho, co vypěstovali, museli státu odevzdávat dávky, ale ani to komunistům nestačilo ...

„Vzali nám hlavně pole, co sme měli, pole a louky a odvedli nám naši krávu Malinu, co jsme všechny obrečely. A jeden dycky musel jít z rodiny aspoň pracovat jít do JZD, jenomže naši už měli zaměstnání, tak šel dědeček, ten tam jezdil s koněm.“

Nejsilnější zážitek Hany Jandové se odehrál, když jí bylo patnáct let.

„Byl takovej krásnej, slunnej, letní den 21. srpna 1968. Když ráno brácha k nám přiběhl do ložnice a říkal holky vstávejte vojáci maj cvičení je plný nebe vrtulníků, letadel. To byl hroznej takovej hluk, to si nedovedete ani představit ... Bylo asi deset hodin, když přiběhli naši a utíkali k nám, ať rychle slezeme dolů, ať deme domů, že nás okupujou sovětský vojska, že asi bude válka, no my jsme to moc nechápali, nám se moc domů nechtělo, no ale museli sme jít domů. Tam nám to jako naši všechno vysvětlili, mamka porád brečela, že bude válka, že už si válku zažila, že ví, co to je.“

Válka nakonec nebyla, ale poslední sovětský voják opustil Československo právě před 30 lety, až v roce 1991. Tedy necelé dva roky po sametové revoluci, která ukončila vládu komunistické strany a zahájila změny v celé společnosti.